

ДУБРОВАЧКА КЊИЖЕВНОСТ –
КРОЗ ИСТОРИЈУ ДО ДАНАС

(приредила Невена Варница)

УВОДНА РЕЧ

У књизи *Скривени свей Владимира Ћоровића*, професор Боривоје Маринковић, приказујући и реконструишући његову полемику са Матијом Мурком, цитирао је, између осталих, и ове Ћоровићеве речи: „Истина је да би од XV [до] XVIII стољећа наша књижевност била готово без икакве важности да немамо Дубровчане”¹.

Значај старог Дубровника за развој српске, хрватске и културе у ширем јужнословенском контексту, неоспоран је. Култура стварана на тлу Дубровачке републике, како она материјална тако и духовна, свим својим аспектима везана је за средњи век, хуманизам и ренесансу, барок, све до појава карактеристичних за 18. век. Међутим, специфични уметнички и друштвено-историјски токови током 19. и у првим деценијама 20. века захватили су и Дубровник, те је и из овог периода остао значајан низ уметничких и културних делатника, чији се рад и дело данас изучава у оквиру Новије дубровачке књижевности.

Стари Дубровчани су своје литерарно делање успостављали и развијали, пре свега, имајући на уму поетике хуманизма, ренесансе и барока, а под значајним утицајем италијанске књижевности и културе. Али нису тадашњи Дубровчани били окренути само ка другој обали Јадрана. Својим словенским духом, својим језиком, економским и друштвеним везама, Дубровник је био близак

¹ Боривоје Маринковић, *Скривени свей Владимира Ћоровића: ка усјосћа-вљању целовийосїи њеїової научної, књижевної и едиционої корїуса (између истраживања и реконсїрукције)*, СПКД „Просвјета”, Билећа–Гацко, 2006, 190–191.

Србији, Херцеговини и Босни, а својим религијским и верским опредељењем, као и културним нитима, био је повезан са, пре свега, Далмацијом, и Хрватском.

Идеја овог темата првенствено је била да се покаже разноврсно научно деловање савремених српских проучавалаца дубровачке књижевности. Због разнородности тема и обима пристиглих прилога, темат ће бити подељен у две свеске. Аутори, запослени у универзитетским заједницама Новог Сада, Београда, Ниша и Бања Луке и Матице српске, али и млади докторанди, захватили су комплексан културолошки круг – од утицаја римске антике на хуманистичке ствараоце, преко најзначајнијих представника који су своја дела изнедрили током врхунца ренесансе епохе, кроз барокни стилски правац, па све од 19. и почетка 20. столећа до наших дана. Овај широки спектар аутора и њихових књижевних остварења несумњиво сугерише да је дубровачка књижевност била жива, да то јесте и данас, те да је неизоставни део историје српске књижевности и културе.

Ово може да буде прилика да се (млађи) читаоци упознају са писцима из дубровачке прошлости, да је се други подсети, а сви заједно да са нама остану на једином правом путу – путу читања, критичког мишљења и тумачења, а не размишљању о дневно-политичким, тако ефемерним и често површним, догађајима.

Захваљујемо уредништву *Лейбойса* на прилици да се представимо, Издавачкој делатности МС која је у едицију *Десет векова српске књижевности* уврстила антологију дубровачке књижевности и избор из дела Марина Држића и Ивана Цива Гундулића које је приредила академик Злата Бојовић и најзначајнијим делатницима Матице српске на подршци и реаговању када је то било неопходно². Надамо се да је овај темат први корак ка међусобној плодотворној сарадњи.

Невена Варница

² Издвојићемо текст Ивана Негришорца „Матица српска и књижевност старог Дубровника: између српске потребе за разумевањем и хрватске страсти за поседовањем”, *Лейбойс Матице српске*, год. 196, књ. 506, св. 1–2, јул–август 2020, 121–140.